

Безумовно існує багато проблем з якими стикаються платники податків у відносинах з державними органами та одна з них явно виділяється – наказ ДФС України про проведення позапланової перевірки, за результатами якої складається акт про результати перевірки та у більшості випадків приймається податкове повідомлення-рішення, що тягне за собою негативні фінансові наслідки для підприємства.

На нашу думку, такі накази приймаються з порушенням вимог чинного законодавства та без достатніх правових підстав. Проте платник податків змушений надавати документи запитовані органами ДФС, допускати останніх до таких перевірок, що певним чином перешкоджає нормальному здійсненню господарської діяльності. В даному випадку вкрай важливим є кваліфікована допомога адвоката.

Відповідно до частини 1 статті 6 Кодексу адміністративного судочинства України кожна особа має право в порядку, встановленому цим Кодексом, звернутися до адміністративного суду, якщо вважає, що рішенням, дією чи бездіяльністю суб'єкта владних повноважень порушені її права, свободи або інтереси. Узагальнюючи практику Вищого адміністративного суду України (КАСУ) та Верховного суду України (ВСУ) з питань оскарження наказів про проведення перевірок, ДФС України зазначає:

“У листах ВАСУ від 27 липня 2010 року № 1145/11/13-10 та від 24 грудня 2010 року № 1844/11/13-10 (містять роз'яснення положень Закону України “Про порядок погашення зобов'язань платників податків перед бюджетами та державними цільовими фондами”) висловлена правова позиція відносно того, що видання керівником податкового органу наказу про проведення перевірки безпосередньо призводить до виникнення певних обов'язків у платника податків, щодо якого прийнято таке рішення. Тому зазначений наказ є таким, що має правове значення, а отже, є актом у розумінні пункту 1 частини першої статті 17 КАС України та, відповідно, правомірність останнього може бути предметом розгляду в порядку адміністративного судочинства. Вказана позиція ВАСУ з моменту набрання чинності Податковим кодексом України (далі – Кодекс) залишилася незмінною, виходячи з такого. Главою 8 розділу II Кодексу встановлені правила щодо призначення та проведення перевірок, які також є законодавчими гарантіями дотримання прав платників податків під час контролю за дотриманням вимог податкового та іншого законодавства, який здійснюється органами державної фіскальної служби в процесі адміністрування податків і зборів. З цією метою нормативно обмежено перелік підстав для проведення перевірок платників податків контролюючими органами, а також визначено умови проведення відповідних перевірок та порядок допуску посадових осіб контролюючих органів до їх проведення. Недотримання встановлених статтями 75 – 81 Кодексу приписів порушує відповідні гарантії захисту прав та інтересів платника податків, а отже, є порушенням суб'єктивних прав останнього в адміністративних правовідносинах, що свідчить про можливість оскарження наказів в адміністративному суді відповідно до пункту 1 частини другої статті 17 КАС України)». (Ухвала ВАСУ від 09.07.2014 р. N К/800/19335/13) .

При цьому ВАСУ виходить з того, що оцінка правомірності наказу на проведення податкової перевірки повинна надаватися із урахуванням достатності змісту наказу для висновків про фактичну підставу проведення відповідної перевірки.

Окремі дефекти оформлення наказу про призначення податкової перевірки, зокрема, відсутність або неповнота посилань на конкретні пункти чинного законодавства, не повинні розглядатися як підстава для визнання спірного наказу протиправним, якщо зі змісту такого наказу видається за можливе ідентифікувати передбачену законодавством фактичну підставу для призначення відповідної перевірки. (Ухвала ВАСУ від 09.07.2014 р. N К/800/19335/13).

Водночас прийняття наказу про проведення перевірки в порушення визначеної Кодексом процедури проведення та/або призначення перевірок (без належних підстав, а також проведення таких перевірок без дотримання обов'язкових для цього умов), на думку ВАСУ, є підставою для його скасування (крім наказів про призначення виїзних документальних та фактичних перевірок платників податків за умови допуску посадових осіб до проведення перевірки).”

Таким чином, підводячи підсумок, можна зазначити наступне, дуже важливим є захист законних прав та інтересів, недопущення безпідставного втручання у господарську діяльність платника податків, перевищення службових повноважень та зловживання ними з боку органів Державної фіскальної служби.

Так, розуміючи дану проблему, працівниками адвокатського об'єднання “КОНОВАЛ ТА ПАРТНЕРИ” успішно здійснено захист порушених прав та інтересів клієнтів у наступних справах: 17 червня 2015 року постановою Окружного адміністративного суду міста Києва задоволено адміністративний позов про визнання протиправним та скасування наказу про проведення позапланової виїзної перевірки, а 06 серпня 2015 року ухвалою Апеляційного адміністративного суду міста Києва апеляційну скаргу Державної податкової інспекції у Святошинському районі ГУ ДФС у місті Києві залишено без задоволення. 01 жовтня 2015 року постановою Окружного адміністративного суду міста Києва задоволено адміністративний позов про визнання протиправним та скасування наказу про проведення документальної позапланової виїзної перевірки. 21 липня 2015 року постановою Окружного адміністративного задоволено аналогічний адміністративний позов, 29 вересня 2015 року апеляційну скаргу Державної податкової інспекції у Солом'янському районі ГУ ДФС у місті Києві залишено без задоволення, а постанову Окружного адміністративного суду міста Києва без змін.

Визнання протиправним та скасування наказу про проведення податкової перевірки повністю виключає можливість її проведення органами Державної фіскальної служби та, як наслідок, робить неможливим прийняття податкового повідомлення-рішення і накладення штрафних санкцій на платника податків.

Окремо хочемо звернути увагу на те, що важливим є стратегічно вірна поведінка платника податків на етапі, що передує прийняттю наказу про проведення позапланової перевірки, а саме на етапі отримання запиту про надання інформації та її документального підтвердження від органів Державної фіскальної служби. Оскільки, дотримання всіх процесуальних дій платником податків під час надання відповіді на такий запит, чи документів та пояснень, впливає на подальшу перспективу оскарження наказу про проведення перевірки.

Адвокат Ярошенко Альона Юрїївна